

Ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Czekalski
Kierownik Katedry Katechetyki Materialnej
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Ocena dorobku naukowo-badawczego i rozprawy habilitacyjnej dr Beaty Stypułkowskiej

Recenzja składać się będzie z 4 punktów:

- 1) Kwalifikacje.
- 2) Ocena osiągnięć naukowych.
- 3) Ocena aktywności naukowej oraz działalności dydaktyczno-administracyjnej.
- 4) Ocena końcowa.

1. Kwalifikacje

Dr Beata Stypułkowska jest absolwentką Instytutu Teologicznego w Częstochowie (Instytut miał podpisaną umowę naukowo-dydaktyczną z Wydziałem Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie). W 1994 roku uzyskała magisterium z teologii zaś licencjat kanoniczny w 1997 roku. Studia doktoranckie odbyła w latach 1996-1997 na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, które zwieńczyła doktoratem w 1999 roku. Rozprawa doktorska nosiła tytuł *Teoretyczne i praktyczne założenia przygotowania katechetów do poprawnej interpretacji tekstów biblijnych z uwzględnieniem form samokształcenia kierowanego*. Promotorem rozprawy był ks. bp dr hab. Antoni Długosz. Recenzentami byli ks. prof. dr hab. Roman Murawski oraz ks. prof. dr hab. Tomasz Dąbek.

Uzyskanie doktoratu „otworzyło drogę” dydaktyczno-naukową Kandydatce do habilitacji.

2. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

Podstawą ubiegania się dr Beaty Stypułkowskiej o stopień doktora habilitowanego jest m.in. monografia nosząca tytuł „Biblijna formacja katechetów” (Częstochowa 2015, ss. 431).

Książki składa się z: słowa wstępnego Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego Wacława Depo (s. 5), słowa wstępnego jednego z recenzentów wydawniczych ks. Antoniego Troniny (s. 7-8), wprowadzenia (s. 9-10), z 10 rozdziałów:

- rozdział pierwszy „Formacja katechetów w Kościele partykularnym” (s. 11-36),
- rozdział drugi „Zakres biblijnej formacji katechetów (s. 37-59),
- rozdział trzeci „Treści dotyczące narodu żydowskiego i jego świętych pism w zastosowaniu katechetycznym” (s. 61-75),
- rozdział czwarty „Czytania biblijne w liturgii Kościoła” (s. 77-215),
- rozdział piąty „Katecheza biblijna w dokumentach katechetycznych” (s. 217-243),
- rozdział szósty „Katecheza biblijna młodzieży gimnazjalnej w szkole i parafii” (s. 245-262),
- rozdział siódmy „Katecheza biblijna dorosłych” (s. 263-278),
- rozdział ósmy „Katechetyczna interpretacja biblijna” (s. 279-314),
- rozdział dziewiąty „Dydaktyczne zasady nauczania w katechezie biblijnej” (s. 315-346),
- rozdział dziesiąty „Niektóre katechetyczne metody biblijne” (s. 347-387),

oraz zakończenia (389-390), abstrakt'u (391-392), wykazu skrótów (393-394), bibliografii (395-420), spisu treści (421-431).

Z tytułu książki wynika, że Autorka zaprezentuje całościowy obraz biblijnej formacji katechetów, z uwzględnieniem Magisterium Kościoła oraz literatury przedmiotu. Jedynie częściowo tak się stało. Nie otrzymujemy niestety całościowej i komplementarnej wykładni, refleksji na temat formacji katechetów. Autorka w książce zamieszcza raczej wszystko co wiąże się z katechezą biblijną, zarówno w Magisterium

Kościola oraz w literaturze przedmiotu. Tymczasem jej temat wiodący to biblijna formacja katechetów. Dlatego na samym początku trzeba stwierdzić, że temat monografii nie jest w pełni odzwierciedlony w zaprezentowanych treściach. Zbyt wiele jest treści związanych pośrednio z poruszaną tematyką. Analizowane treści dotyczą zasadniczo w ogóle Biblii, katechezy biblijnej. Jedynie fragmentarycznie odnoszą się wprost do biblijnej formacji katechetów. Bezpośrednio do podejmowanej problematyki odnosi się rozdział pierwszy i drugi, pozostałe zaś rozdziały dotyczą raczej ogólnie katechezy biblijnej i jedynie pośrednio odnoszą się do formacji katechetów.

Brakuje w książce jasnego powiązania ogólnych treści związanych z katechezą biblijną z podejmowanym tematem związanym wprost z formacją biblijną. Oczywiście można było te treści wykorzystać i skorelować je z formacją katechetów, ale niestety nie odnajduje takiego klarownego powiązania treści. Habilitantka wprawdzie podejmuje takie próby w niektórych podsumowaniach rozdziałów w punkcie „Wnioski końcowe” (zob. rozdział III s. 72-73; rozdział VII, s. 275-276; rozdział VIII, s. 309-310; rozdział IX, s. 343-344; rozdział X, s. 384). Habilitantka czyni to jednak nie konsekwentnie (brakuje podobnych podsumowań w rozdziale I, II, IV, V, VI) i czyni to zbyt zdawkowo, ograniczając się do refleksji kilkunastozdaniowej (jedna strona lub pół strony).

Sama też Autorka nadmienia w „Zakończeniu”, że „Najważniejszym, programowym rozdziałem jest rozdział pierwszy, który daje podstawowe informacje dotyczące formacji katechetów, uwzględniając ich zakorzenienie w Kościele partykularnym” (s. 389). Szkoda, że kolejne rozdziały, zawierające przecież wiele ciekawych informacji i godnych polecenia na temat katechezy biblijnej, nie zostały jasno i wprost związane z tematem głównym monografii. Uczyniono to, jak już wspomniałem, jedynie fragmentarycznie.

Należy stwierdzić, że książka od strony konstrukcji zawiera wszystkie niezbędne elementy składające się na monograficzne opracowanie. Zostały one zaprezentowane powyżej ze wskazaniem ilości stron. Biorąc pod uwagę jedynie ilość stron poszczególnych składowych, można stwierdzić, że konstrukcja pracy od strony metodologicznej nie została też do końca dobrze przemyślana. Dostrzec można

znaczące dysproporcje w poszczególnych rozdziałach np. najkrótszym jest rozdział trzeci – 14 stron, najdłuższy rozdział czwarty aż 138 stron. „Wprowadzenie” i „Zakończenie” monografii zawierają zaledwie po 2 strony. Brakuje we „Wprowadzeniu” wielu klasycznych i koniecznych elementów jak np. zaprezentowanie stanu dotychczasowych badań na podejmowany temat, zbyt zdawkowo opisany został problem badawczy oraz metody pracy, wskazana została zaledwie jedna metoda tzn. metoda analityczna.

Podobnie „Zakończenie” monografii budzi pewien niedosyt. Raz jeszcze powielone zostały treści pochodzące z „Wprowadzenia”. Brakuje syntetycznych wniosków czy postulatów pastoralno-katechetycznych wynikających z podejmowanych badań. Świadczyłyby one nie tylko o kreatywności Autorki ale wyznaczałyby konkretne przestrzenie do dalszej naukowej refleksji. Należy odnotować, że prawie pod każdym rozdziałem (oprócz rozdziału I, II, IV) Autorka formułuje w oddzielnym paragrafie, dość krótkie, ale cenne tzw. „Wnioski końcowe”. W „Zakończeniu” należało wskazać syntetycznie na te najważniejsze z nich i sformułować je jako konieczne do zastosowania lub też wskazać na konieczność dalszej pogłębionej refleksji naukowej.

Treści prezentowane w recenzowanej monografii, jak wcześniej powiedziano, dotyczą katechezy biblijnej szeroko pojętej i w niewystarczającym wymiarze zostały skorelowane wprost z biblijną formacją katechetów. Książka, gdyby nosiła tytuł katecheza biblijna w nauczaniu Kościoła i literaturze przedmiotu odzwierciedlałaby zdecydowanie bardziej zwarte w niej treści. Tak się nie stało więc w dużej mierze opis i dokonana analiza jedynie pośrednio związana jest z tytułem książki. Nie zostały umiejętnie powiązane analizowane treści (oprócz, jak wspomniano rozdziału I i II oraz kilku paragrafach noszących tytuł „Wnioski końcowe”) z tematem wiodącym.

Ponadto, jak sama Autorka lojalnie zaznacza w dostarczonym „Autoreferacie”, o czym nie wspomina w książce: „Niektóre treści występujące w książce były wcześniej publikowane w artykułach. W książce zostały nieznacznie zmienione i uzupełnione. Całkowicie nowe zagadnienia występują w rozdziale drugim i czwartym. Rozdziały ósmy i dziesiąty zawierają nowe ujęcia poruszanych wcześniej zagadnień” (s. 8). Stwierdzenie to, które rzeczywiście recenzent w pełni potwierdza, czyni niestety

książkę, nie jako opracowanie całościowo oryginalne i nowe, a jedynie książkę zbierającą dotychczasowe osiągnięcia naukowe Habilitantki. Uczciwość Autorki z pewnością jest godna podkreślenia, nie mniej jednak od opracowań monograficznych stanowiących podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego oczekuje się opracowania nowatorskiego, oryginalnego i przyczyniającego się do dalszego rozwoju myśli naukowej w danym zakresie. Niestety ten wymóg nie został zrealizowany i nie został dostrzeżony w recenzowanej książce habilitacyjnej. Wynika to być może i z tego, że realizacja tak ambitnego interdyscyplinarnego tematu „katechetyczno-biblijnego” byłaby możliwa przez kogoś kto posiada nie tylko kwalifikacje katechetyczne ale także i kwalifikacje oraz wykształcenie biblijne. Pozwoliłoby ono dotrzeć do innych cennych opracowań, opublikowanych również w obcych językach. Autorka ograniczyła się w pracy do publikacji katechetycznych i biblijnych, które ukazały się w języku polskim.

Należy też stwierdzić, że rozprawa habilitacyjna spełnia podstawowe wymagania związane z jej stroną formalną. Tak, jak książka wzbudza pewne zastrzeżenia natury merytorycznej, nie wzbudza - generalnie - zastrzeżeń natury formalnej.

Dokonując oceny naukowo-badawczej Habilitantki zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) oprócz książki habilitacyjnej należy uwzględnić także m.in. takie obszary działalności jak:

- 1) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach;
- 2) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną;
- 3) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.

Z dostarczonego materiału niestety nie wynika, aby Kandydatka spełniła wymienione kryteria ministerialne. Nie mogą więc dokonać takiej oceny.

3. Ocena aktywności naukowej oraz działalności dydaktyczno-administracyjnej

Na dorobek naukowy dr Beaty Stypułkowskiej składają się:

- 3 książki (opublikowany doktorat, książka współautorska z A. Długoszem oraz książka habilitacyjna),
- 48 artykułów (5 w druku),
- 27 publikacji innych (są to sprawozdania, recenzje, współredakcja książek, wykaz prac magisterskich, artykuł publicystyczny).

Dorobek naukowy dr Beaty Stypułkowskiej od strony ilościowej nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Można nawet powiedzieć, że jest znacząco większy od oczekiwanego minimum.

Dokonując analizy dorobku naukowego Habilitantki można stwierdzić, że tematem wiodącym jej poszukiwań jest katecheza biblijna. Niemalże w każdych jej dociekaniach naukowych odnajdujemy właśnie ten wątek. Lata jej pracy badawczej i poszukiwań naukowych zaowocowały dość licznymi publikacjami na ten temat.

W dorobku naukowym Habilitantki można wyszczególnić pięć głównych obszarów badawczo-tematycznych związanych z jej tematem wiodącym, w których Habilitantka rozwija swoje zainteresowania naukowe. Odnotować należy też dwa inne obszary, które nie są związane z katecheza biblijną:

I. *Formacja katechetów (książka habilitacyjna i 6 artykułów):*

1. *Biblijna formacja katechetów*, Częstochowa 2015, ss. 431.
2. *Dlaczego dydaktyka biblijna jest konieczna w formacji katechetycznej?*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXVII (1999), s. 249-280.
3. *Katechetyczna posługa słowa jako misja prorocka*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXVIII (2000), s. 211-235.
4. *Dydaktyka biblijna w formacji katechetycznej*, „Horyzonty Wiary” 12 (2001) nr 1, s. 68-83.
5. *Studium biblijne katechety w ujęciu dydaktycznym*, „Polonia Sacra” V (XXIII) nr 8/52 (2001), s. 363-390.

6. *Samokształcenie kierowane w formacji biblijnej katechetów*, „Polonia Sacra” R XI (XXIX) nr 21/65 (2007), s. 211-231.
7. *Formacja katechetów w Kościele partykularnym*, „Veritati et Caritati” (2015), t. 4, s. 173-199.

II. Treść katechezy biblijnej (13 artykułów):

1. *Katechetyczny wymiar czytania Biblii w zgromadzeniu wiernych zawarty w opisach Wj, Pwt i Joz.*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXIX (2001), s. 111-122.
2. *Zagadnienie krytyki tekstu Pisma Świętego w katechezie biblijnej*, „Studia Bobolanum” 2 (2002), s. 157-166.
3. *Czytanie Księgi Przymierza w zgromadzeniu wiernych za czasów króla Jozjasza w przekazie deuteronomisty i kronikarza*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXX (2002), s. 169-178.
4. *Obraz Egiptu w Nowym Testamencie w przekazie katechezy biblijnej*, „Studia Bobolanum” 2 (2004), s. 133-146.
5. *Starożytna Palestyna pod panowaniem Rzymu z perspektywy katechezy biblijnej*, „Polonia Sacra” R IX (XXVII) nr 16/60 (2005), s. 275-287.
6. *Perykopa o Przemienieniu Pańskim w katechezie biblijnej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXIV (2006), s. 163-190.
7. *Prorok Eliasza w odniesieniu do Chrystusa i Mojżesza w przekazie katechezy biblijnej*, „Polonia Sacra” R X (XXVIII) nr 19/63 (2006), s. 263-278.
8. *Patriarchowie w szkolnej katechezie biblijnej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XL (2012), s. 219-229.
9. *Propozycje przedstawienia biblijnych przykładów wiary podczas lekcji religii i katechezy parafialnej*, „Veritati et Caritati” (2013) t. 1, s. 50-77.
10. *Treści dotyczące narodu żydowskiego i jego Świętych Pism w zastosowaniu katechetycznym*, „Veritati et Caritati”, (2014), t. 2, s. 229-248,
11. *Biblijne przykłady ludzi wiary i modlitwy w zastosowaniu katechetycznym*, „Polonia Sacra” 19 (2015) nr 2 (39), s. 117-139.
12. *Psalm odnoszący się do Dawida w katechezie biblijnej*, w: *Gloriam praecedat humilitas* (Prz 15, 33). *Księga Pamiątkowa dla Księdza Profesora Antoniego Troniny w 70. rocznicę urodzin*, red. M. Szmajdziński, Częstochowa 2015, s. 707-736.
13. *Szkolna katecheza biblijna o Egipcie w przekazie Nowego Testamentu*, w: *Wielopłaszczyznowe wsparcie człowieka we współczesnej pedagogii. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Biskupowi Antoniemu Długoszowi*, Kraków 2011, s. 431-446 (Artykuł został wcześniej opublikowany w: „Studia Bobolanum” 2 (2004), s. 133-146).

III. Lekcja religii, korelacja międzyprzedmiotowa, Podstawa programowa i program katechezy (12 artykułów):

1. *Specyfika katechezy biblijnej we współczesnej szkole*, „Polonia Sacra” R VI (XXIV) nr 11/55 (2002), s. 323-339.
2. *Lekcje historii a katecheza biblijna w gimnazjum*, „Polonia Sacra” R VII (XXV) nr 12/56 (2003), s. 341-359.
3. *Korelacja katechezy biblijnej z lekcją historii w świetle podstaw programowych obu przedmiotów*, w: *Rodzina - Szkoła - Kościół. Korelacja i dialog*, red. P. Tomasik, Warszawa 2003, s. 157-169.
4. *Korelacja katechezy biblijnej z nauczaniem historii w gimnazjum*, „Homo Dei” 73 (2003) nr 4 (269), s. 59-71.
5. *Katecheza biblijna wobec lekcji historii na przykładzie pierwszych cywilizacji*, „Studia Bobolanum” 3 (2003), s. 157-166.
6. *Szkolna katecheza biblijna a lekcja historii w liceum. Problematyka korelacji między przedmiotów ej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXI (2003), s. 195-210.
7. *Starożytny Egipt w podręcznikach do historii dla szkół ponadgimnazjalnych z punktu widzenia katechezy biblijnej (cz. 1)*, „Polonia Sacra” R VIII (XXVI) nr 14/58 (2004), s. 257-270.
8. *Starożytny Egipt w podręcznikach do historii dla szkół ponadgimnazjalnych z punktu widzenia katechezy biblijnej (cz. 2)*, „Polonia Sacra” R IX (XXVII) nr 15/59 (2004), s. 299-311.
9. *Okres hellenizmu w katechezie biblijnej w świetle korelacji z lekcją historii*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXII (2004), s. 213-229.
10. *Mapa historyczna i fizyczna w katechezie biblijnej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXVII (2009), s. 159-166.
11. *Elementy biblijne w Dyrektorjach katechetycznych oraz Podstawie programowej z uwzględnieniem Programu nauczania*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XLI (2013), s. 151-167.
12. *Szkolna katecheza biblijna czy biblijna lekcja religii?*, w: *Być w Sercu Kościoła. Księga Jubileuszowa z okazji 25. lecia pracy naukowej Dyrektora Wyższego Instytutu Teologicznego w Częstochowie* Ks. dr. hab. Mariana Dudy, red. S. Jasionek, Częstochowa 2014, s. 319-330.

IV. Parafia miejscem katechezy (5 artykułów):

1. *Zagadnienie szkolnej katechezy biblijnej kandydatów do sakramentu bierzmowania w perspektywie chrystocentrycznej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXIII (2005), s. 147-165.

2. *Przygotowanie do Mszy świętej w ramach szkolnej katechezy biblijnej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXV-XXXVI (2007-2008), s. 177-196.
3. *Katecheza w parafii w świetle obowiązujących dokumentów kościelnych*, „Veritati et Caritati” (2014), t. 3, s. 211-245.
4. *Katecheza biblijna młodzieży w szkole i parafii*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XLII (2014), s. 171-189.
5. *Katecheza biblijna w parafii skierowana do osób dorosłych*, „Analecta Cracoviensia” 46 (2014), s. 155-170.

V. Dydaktyka biblijna (7 artykułów):

1. *Dydaktyczne zasady nauczania związane ze strukturą materiału kształcenia i jego przekazem w katechezie biblijnej*, „Polonia Sacra” R V (XXIII) nr 9/53 (2001), s. 361-388.
2. *Dydaktyczne zasady nauczania związane z działaniami ucznia w procesie kształcenia w katechezie biblijnej*, „Polonia Sacra” R VI (XXIV) nr 10/54 (2002), s. 357-374.
3. *Zasady nauczania w katechezie na przykładzie katechezy biblijnej*, „Homo Dei” LXXII (2002) nr 2, s. 37-47.
4. *Wdrażanie uczniów do samokształcenia w ramach szkolnej katechezy biblijnej*, w: *Dydaktyka w służbie katechezy*, red. S. Dziekoński, Kraków 2002, s. 279-316
5. *Rodzaje studium Pisma Świętego*, w: *Poznanie Boga*, red. B. Kozłowski, B. Stypułkowska, Częstochowa 2003, s. 68-87.
6. *Wdrażanie uczniów do studium biblijnego w ramach katechezy szkolnej*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” t. VI: *Chrześcijanin we współczesnym świecie* (2003), s. 243-258
7. *Rodzaje planowania dydaktycznego i ich zastosowanie w katechezie biblijnej*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” XII (2015), s. 315-328.

VI. Artykuły okolicznościowe o tematyce biblijnej:

1. *Duchowy wymiar katechetycznej formacji biblijnej*, w: *Wyplłyn na głębie! Z listem apostołskim „Novo millennio ineunte” w XXI wiek*, red. B. Kozłowski, B. Stypułkowska, Częstochowa 2002, s. 44-60.
2. *Nauczanie Jana Pawła II w katechezie biblijnej*, „Polonia Sacra” R VII (XXV) nr 13/57 (2003), s. 299-310.
3. *Zadania szkolnej katechezy biblijnej w kształtowaniu duchowego zaangażowania podczas celebracji eucharystycznej*, w: *Pokochać Chrystusa w Eucharystii*, red. B. Kozłowski, B. Stypułkowska, Częstochowa 2004, s. 83-108.

4. *Katechezy środowe Benedykta XVI o Świętym Pawle dotyczące jego życia i działalności w ujęciu szkolnej katechezy biblijnej*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” XXXIX (2011), s. 203-211.

VII. Pozostałe artykuły nie związane z katechezą biblijną:

1. *Rola i zadania katechezy z uwzględnieniem katechezy specjalnej skierowanej do osób uzależnionych i nieprzystosowanych społecznie*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej. Pismo urzędowe Kurii Metropolitalnej w Częstochowie” 77 (2003) nr 12, s. 31-55.

Dorobek naukowy dr Beaty Stypułkowskiej generalnie oceniam pozytywnie nie tylko od strony ilościowej, ale także jakościowej. Jej dociekania naukowe na temat katechezy i Biblii są interesujące i potrzebne w refleksji katechetycznej. Bowiem, jak słusznie Habilitantka dostrzega, katecheza bez Biblii nie istnieje. Poszukiwanie więc umiejętnego połączenia Biblii i katechezy w różnych obszarach działalności katechetycznej, co czyni Habilitantka w swych badaniach naukowych, jest potrzebne zarówno w refleksji naukowej jak i w praktyce katechetycznej. Dzięki publikacjom dr Beaty Stypułkowskiej katecheza oparta na Biblii i właściwej jej interpretacji, może stawać się bardziej interesująca i skuteczniejsza dla odbiorców katechezy. Jej refleksja może znacząco pomóc tym wszystkim, którzy będą podejmować próbę opracowania nowych programów katechetycznych, katechizmów i podręczników do nauki religii oraz pomocy katechetycznych. Publikacje dr Beaty Stypułkowskiej mają charakter naukowy ale jednocześnie przekładają się na praktykę katechetyczną. Co jest z pewnością szczególnym walorem jej dorobku naukowego. Katechetyka bowiem jest dyscypliną teoretyczno-praktyczną. I jedynie wówczas, gdy te dwa wymiary odnajdujemy w refleksji katechetycznej możemy mówić o uprawianiu katechetyki. W publikacjach Habilitantki te dwa wymiary są dostrzegalne.

Dokonując analizy dorobku naukowego trzeba stwierdzić, że Habilitantka nie ustrzegła się licznych powtórzeń w publikowanych artykułach. Żeby nie być gołosłownym dostrzec je można m.in. w bloku tematycznym dotyczącym formacji katechetów (por. *Formacja katechetów w Kościele partykularnym*, „Veritati et

Caritati” (2015), t. 4, s. 173-199 z pierwszym rozdziałem książki habilitacyjnej *Biblijna formacja katechetów*, Częstochowa 2015, s. 11-34) oraz w bloku tematycznym dotyczącym korelacji międzyprzedmiotowej (por. np. artykuł *Lekcje historii a katecheza biblijna w gimnazjum*, „Polonia Sacra” R VII (XXV) nr 12/56 (2003), s. 341-359 z artykułem *Korelacja katechezy biblijnej z lekcją historii w świetle podstaw programowych obu przedmiotów*, w: *Rodzina - Szkoła - Kościół. Korelacja i dialog*, red. P. Tomasik, Warszawa 2003, s. 157-169).

Niestety Autorka nie odwołuje się do swoich publikacji, nie cytuje siebie w tych publikacjach...! Należało zaznaczyć w przypisie, że dane fragmenty publikacji zostały już wcześniej opublikowane i należało też wskazać konkretny zakres stron...

Dr Beta Stypułkowska swoje publikacje naukowe zamieszczała w pracach zbiorowych i w czasopismach, takich jak: „Częstochowskie Studia Teologiczne”, „Horyzonty Wiary”, „Polonia Sacra”, „Homo Dei”, „Studia Bobolanum”, „Sosnowieckie Studia Teologiczne”, „Studia Bobolanum”, „Veritati et Caritati”, „Analecta Cracoviensia”. Z jednej strony można dostrzec różnorodność czasopism, z drugiej jednak strony, nie ujmując ich wartości, trzeba stwierdzić, że Habilitantka, najczęściej publikowała w pismach związanych z ośrodkiem naukowym w Częstochowie i w Krakowie. Mało jest znana jej myśl naukowa w kręgach ogólnopolskich, nie mówiąc już o ośrodkach zagranicznych.

Odnosząc się do działalności dydaktyczno-administracyjnej Habilitantki stwierdzam, że po doktoracie dr Beata Stypułkowska rozpoczęła prace w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej na stanowisku sekretarza. Od 2000 roku do chwili obecnej ma zajęcia dydaktyczne w Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie. Prowadzi wykłady kursoryczne z katechetyki oraz ćwiczenia katechetyczne przygotowujące do praktyk w szkole i w katechezie parafialnej oraz współprowadzi seminarium naukowe (w latach 2000-2008 z ks. bp. dr. hab. A. Długoszem, a od 2008 r. z ks. dr. hab. M. Dudą). W roku akademickim 2014/2015 prowadziła również wykład monograficzny z zakresu metod biblijnych stosowanych w katechezie parafialnej dla słuchaczy Studium Duchowości Chrześcijańskiej przy Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie.

Godnym podkreślenia są wykłady kursoryczne z katechetyki prowadzone dla studentów pięcioletnich studiów teologicznych Wyższego Instytutu Teologicznego. Habilitantka wykłady te ubogacała o treści z dydaktyki biblijnej. Ponieważ nie ma oddzielnego przedmiotu nauczania, jakim mogłaby być dydaktyka biblijna, materiał obejmujący zagadnienia biblijne włączała w poszczególne działy katechetyki. Dzięki temu jej wykłady posiadały charakter autorski.

Habilitantka od 2008 roku do chwili obecnej w Wyższym Instytucie Teologicznym im. Najświętszej Maryi Panny Stolicy Mądrości w Częstochowie należy do Komisji Dydaktycznej. W ramach prac tej Komisji uczestniczyła w przygotowywaniu planów zajęć, określaniu punktacji ECTS dla poszczególnych przedmiotów nauczania, pracach rekrutacyjnych. W ramach organizacji praktyk pedagogicznych dla studentów Instytutu uczestniczyła w tworzeniu Regulaminu praktyk i jego modyfikacjach. Zajmowała się również ocenianiem praktyk studenckich, które odbywały się w szkole.

Podsumowując działalność dydaktyczną dr Beaty Stypułkowskiej można skonstatować, że jej ponad 15 letnia praca dydaktyczna na wyższej uczelni pozwala na stwierdzenie, że posiada ona wystarczające doświadczenie dydaktyczne. Chociaż dotychczas nie może pochwalić się doświadczeniem promocyjnym. Z dokumentów nie wynika, aby pod kierunkiem Habilitantki ktoś ze studentów uzyskał magisterium. Jak wspomina w dokumentacji uczestniczyła jedynie jako współprowadząca seminaria naukowe. Studenci, jak należy rozumieć, uzyskują magisteria u głównego prowadzącego seminarium. To nie jest i nie może być zarzut pod adresem Habilitantki.

Jeśli chodzi o organizację i udział w konferencjach trzeba stwierdzić, że Habilitantka w latach 2002-2004 włączyła się w organizowanie tzw. Dni Duchowości Chrześcijańskiej w Częstochowie, a w 2003 roku podczas Tygodnia Duchowości Chrześcijańskiej, wygłosiła referat na temat: „Rodzaje studium Pisma Świętego”. W 2014 roku była współorganizatorem konferencji okolicznościowej zatytułowanej „Herold wiary i siewca Słowa” z racji 30-lecia święceń biskupich i objęcia rządów w Kościele Częstochowskim przez Arcybiskupa Stanisława Nowaka (seniora).

Powyższe konferencje, o których wspomina Habilitantka, posiadały raczej wymiar duszpasterski a nie naukowy.

Jeśli zaś chodzi o konferencje naukowe Habilitantka wymienia w swoim dorobku naukowym jeden wygłoszony referat. W 2013 roku na sympozjum zorganizowanym przez Wyższy Instytut Teologiczny wygłosiła referat zatytułowany: „Katecheza w parafii w świetle obowiązujących dokumentów kościelnych”.

Habilitantka prawie każdego roku, jak stwierdza, bierze udział w Sympozjach Katechetyków Polskich odbywających się we wrześniu w Częstochowie (1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) oraz w Sympozjach Biblistów Polskich odbywających w różnych miastach Polski (2001 - Gniezno, 2002 - Lublin, 2004 - Gdańsk-Oliwa, 2007 - Pęplin, 2008 - Wrocław, 2010 - Tarnów, 2011 - Katowice, 2012 - Warszawa, 2013 - Toruń).

Podsumowując czynny udział Habilitantki w konferencjach naukowych trzeba niestety stwierdzić, że ta aktywność jest zdecydowanie niezadawalająca.

Dr Beata Stypułkowska należy do Stowarzyszenia Katechetyków Polskich, Stowarzyszenia Biblistów Polskich oraz Polskiego Towarzystwa Teologicznego. Sekcja w Częstochowie. W tym ostatnim gremium pełni funkcję sekretarza od roku 2004.

Dokonując oceny naukowo-badawczej Habilitantki zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) oprócz dorobku naukowego należy uwzględnić także m.in. takie obszary działalności jak:

- 1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych;
- 2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji;
- 3) otrzymane nagrody i wyróżnienia;
- 4) udział w konsorcjach i sieciach badawczych;
- 5) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy

- 6) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism;
- 7) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych;
- 8) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki;
- 9) opiekę naukową nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji;
- 10) opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich;
- 11) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich;
- 12) wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców;
- 13) udział w zespołach eksperckich i konkursowych;
- 14) recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych.

Wydaje się, że choć kandydat do habilitacji nie musi spełniać literalnie wszystkich wymienionych punktów z powyższego rozporządzenia ministerialnego, to jednak należy od niego oczekiwać większego zaangażowania i zdecydowanie większej aktywności, jeśli już nie międzynarodowej, to z pewnością krajowej.

Z powyższych 14 punktów Habilitantka niestety nie spełnia w większości stawianych kryteriów (poza punktem 7 i 9). Z dostarczonej dokumentacji nie wynika, aby brała udział w jakikolwiek przedsięwzięciach naukowych międzynarodowych a nawet krajowych.

4. Ocena końcowa

Biorąc pod uwagę wytyczne zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) stwierdzam, że dr Beata Stypułkowska nie spełnia kryteriów określonych we wspomnianym rozporządzeniu.

Dr Beata Stypułkowska jako podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego przedstawiła dorobek naukowy oraz monografię habilitacyjną „Biblijna formacja katechetów” (Częstochowa 2015, ss. 431). Książka habilitacyjna niestety nie stanowi opracowania nowatorskiego, oryginalnego i przyczyniającego się do dalszego rozwoju myśli naukowej w danym zakresie. Książka jest w dużej mierze zbiorem dotychczasowych osiągnięć naukowych Habilitantki. Szkoda, że Habilitantka zdecydowała się na zaprezentowanie monografii habilitacyjnej w takiej postaci. Zbiór bowiem naukowych artykułów monotematycznych jest także podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Tak niestety się nie stało. Dlatego też skoro przedstawiono do oceny książkę habilitacyjną, w której zawarte zostały wcześniej publikowane artykuły, recenzent nie mógł dokonać pozytywnej oceny. Oprócz tego trzeba też zauważyć, że niektóre publikacje opublikowane wcześniej w postaci artykułów, a zawarte w książce habilitacyjnej nie zostały odnotowywane w przypisach. Niestety takie sytuacje zdarzały się też w innych publikacjach Kandydatki do habilitacji.

Ponadto, jak wspomniano w podsumowaniu w punkcie 2 i 3 niniejszej recenzji, Habilitantka nie posiada dorobku i osiągnięć w wymiarze międzynarodowym. Nie posiada też znacznych osiągnięć naukowych w wymiarze krajowych.

Składam więc wniosek do Rady Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie o nie kontynuowanie procesu związanego z ubieganiem się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dla dr Beaty Stypułkowskiej.

.....

Warszawa, dn. 15.04.2016 r.